GAZETA KRAKOWSKA

Nro 79.

Z KRAKOWA DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 1824 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 24 Września.

Dnia 19 b. m. odbył się uroczysty obrzęd oddania Arcybiskupiego Paliusza JW. JX. Woyciechowi Skarszewskiemu Arcybiskupowi Warszawskiemu, Prymasowi Królestwa Polskiego. O godzinie 10 przy odgłosie dzwonów przybył JW. Arcybiskup do Kościoła Sgo Krzyża, i został we drzwiach przez Kapitułę Metropolitalną powitany. W kaplicy N. Maryi ubrawszy się w ornat, słuchał Mszy S. mianey przed wielkim ołtarzem przez JW. JX. Woronicza Biskupa Krakowskiego, Senatora Królestwa Polskiego, po którey tenże miał stosowną przemowę i włożył na nowego Arcybiskupa Paliusz, przysłany od Oyca S. Papieża Leona XII. Arcybiskup wykonawszy przed Celebruiącym przysięgę, udzielił ludowi Pasterskie Błogosławieństwo. Obrzęd ten dopełnionym został w obec wszystkich Biskupów znayduiących się w stolicy, wielu Senatorów, Urzędników i całego składu Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Oswie: Publ: Cały obszerny Kościół był ludem napełniony. — W czasie Mszy S. liczna orkiestra wykonała Mszą kompozycyi J. Elsnera, tudzież Ofertorium nowo na tę uroczystość skomponowane przez Joz: Stefaniego Ucznia kompozycyi w Konserwatoryum Muzycznem.

JO. Xiężna Jeymość Thurn i Taxis przybyła d. 20 b. m. do tuteyszey stolicy i tegoż dnia zaszczyciła obecnością swoią widowisko dane w teatrze narodowym. JO. Xiąże Namiestnik Krolewski i naypierwsze damy powitały nazaiutrz w murach Stolicy Królestwa Polskiego tak znakomitego Gościa, dnia 22 zaś miały zaszczyt bydź Jey przedstawionemi osoby woyskowe. JO. Xiężna zwiedza codziennie osobliwości Warszawy. W dniu 23 raczyła znaydować się na obiedzie danym u JO. Xięcia Namiestnika.

(JO. Xiężna Jeymość Thurn i Taxis opuściła dziś Stolicę tuteyszą.)

JW. Stefan Hr. Grabowski, Jenerał Brygady Zastępca Ministra Sekretarz Stanu, przybył tu z Petersburga.

Z Petersburga d. 27 Sierpnia d. K.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Gazeta Senacka z dnia 23 b. m. ogłosiła Naywyższy Manifest w brzmieniu następuiącem:

Z Bożey Łaski
MY ALEXANDER I.
CESARZ i SAMOWŁADZCA WSZECH ROSSYY, &c. &c. &c.

Dla uzupełnienia Armiy i Flot Naszych, przez dopełnienie w nich tego niedostatku ludzi, ktory wyniknął ze zwyczaynego ubytku i z okoliczności daney przez Nas odstawki woiownikom starym i tym, ktorzy lata prawem ustanowione wysłużyli, a których liczba okazała się znakomitą, oraz tym, których choroby i kalectwo uczyniły niezdatnemi do służby, uznawszy rzeczą potrzebną uskutecznić w roku teraźnieyszym nabór rekruta, Rozkazuiemy: w całem Państwie wybrać z pięciuset dusz po 2ch rekrutów, na osnowie Naszego Ukazu, danego Rządzącemu Senatowi, w dniu 26 Sierpnia 1818 roku.

Dzięki Naywyzszemu, trzy lata po sobie idące, nie było Państwo w potrzebie naborow rekruta, a mili i wierni poddani Nasi, nieodrywani przez tę powinność od zatrudnień domowych, spokoynie cieszyli się na łonie familiy swoich owocami szczęśliwie trwaiącego pokoiu. — Ustanowienie osad woyskowych szczególniey pomaga do tego, że nabory rekruckie stały się rzadziey potrzebnemi. Kiedy zaś za pomocą Bożą osady woyskowe rozszerzą się zgodnie z Naszemi zamiarami, w ówczas nabory te będą potrzebnemi w samym tylko czasie woyny.

Dan w Carskiem-Siele dnia 13 Sierpnia, roku od Narodzenia Chrystusowego 1824. a Panowania Naszego dwudziestego czwartego.

Na autentyku podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką tak:

ALEXANDER.

Tąż Gazeta umieściła Naywyższy Dyplomat następuiący:

Z Bożey Łaski
MY ALEXANDER I.
CESARZ i SAMOWŁADZCA WSZECH ROSSYY &c. &c. &c.

Naszemu Rzeczywistemu Radcy Taynemu Nowosilcowemu.

Niezmordowane prace wasze w sprawach Krolestwa Polskiego, świadectwo o zasługach waszych Jego Cesarskiey Wysokości Cesarzewica, szczegolniey zaś rozporządzenia wasze, około przecięcia nieporządków w Uniwersytecie Wileńskim i lepszego iego urządzenia, iednaią prawo do uznania Naszego i wdzięczności. — Na ich okazanie Nayłaskawiey Daruiemy Wam, przy tem przesyłaiace się *brylantowe znaki Orderu Sgo Alexandra Newskiego.* — Zresztą zostaiemy ku Wam przychylni.

Na tym Dyplomacie podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką tak:

Carskie-Sieło
d. 14 Sierpnia 1824 r.

ALEXANDER.

Naywyższy Reskrypt ogłoszony w Gazecie Petersburgskiey:

Przenaywielebnieyszy Metropolito Nowgorodzki i Petersburgski Serafimie!

Otrzymałem doniesienie, że Wy, w podróży swoiey ku zbudowaniu owczarni swoiey, odwiedzaliscie osady woyskowe w Gubernii Nowogorodzkiey, odprawiliście tam nabożeństwo; prosiliście Naywyższego o błogosławieństwo dla nowego ustanowienia, i modliliście się o dalsze iego powodzenie. Przyiemnie Mi podziękować Wam za to arcypasterskie dzieło wasze, w tem rzetelnem przekonaniu, iż żadna sprawa, ani przedsięibraną, ani przedłużoną bydź nie może, bez błogosławieństwa Bożego. Polecaiąc siebie modlitwom waszym, zostaię ku Wam przychylnym.

Na autentyku własną Jego Cesarskiey Mości ręką podpisano tak:

Kamiennoy - Ostrow
d. 4. Sierpnia 1824 r. ALEXANDER.

Gazeta Petersburgska, z Porchowa, pod dniem 17. Sierpnia, zawiera: "Jego Cesarska Mość w podróży Swey z Petersburga do Riazania, Tambowa i dalszych Guberniy, przybył dziś o godzinie 7mey wieczorem do Porchowa, i po odmianie koni udał się w dalszą podróż w pożądanym stanie zdrowia.,,

Ze Lwowa d. 24 Września.

Okólnik

Ces: Król: Rządu kraiowego.

Względem zniesienia podatku rzemiosłowego w mieście Lwowie i uchylenia szarwarków, tudzież dopłaty na fundusz dróg publicznych w całym kraiu.

Podług Dekretu Kancelaryi nadworney z d. 27 Lipca r. b. do liczby 1362 i 1097 raczył J. C. K. Mość pod 7 Lipca r. b. w zamiarze oycowskim: ulżenia ile możności ziemskim posiadłościom w podatkach na tychże ciążących, nayłaskawiey rozporządzić; że:

1. Zaprowadzony Patentem z dniem 25go Lutego 1774, a Dekretem wysokiey Kancelaryi nadworney z d. 10 Maia 1784 dla miast kraiowych zniesiony i tylko we Lwowie obok podatku zarobkowego, dotąd istnieiący podatek rzemiosłowy uchylony.

2. Robocizna szarwarkowa i dopłata do funduszu dróg publicznych w Galicyi z następuiącym teraz rokiem woyskowym 1825 zniesione, a zatem od owego czasu ustać maią.

Ta naydobrotliwsza uchwała Nayiaśnieyszego Pana podaie się do publiczney wiadomości, a do niezwłocznego iey wykonania, wraz stósowne rozporządzenia wydane zostaną.

We Lwowie d. 27 Sierpnia 1824.

(Podpisy.)

Z Paryża d. 16 Września.

Dziś o godzinie 4tey zrana zakończył Król Ludwik XVIII życie. — Gdy pierwszy Szambelan ogłosił w Tuilleries śmierć Krola, udał się zaraz cywilny i woyskowy Dwór Króla do pawilonu Marsan, dla odebrania rozkazów od nowego Króla Karola X. (Monsieur brata zmarłego Monarchy) Królewskie gwardyie konna i piesza zamieniły straż przy Monsieur na Krolewską. O godzinie 6 udał się J. K. M. w towarzystwie teraźnieyszego Delfina (następcy tronu) dawniey Xcia Angouleme, iego małżonki i Xiężny Berry do St. Cloud. Kwadrans po godzinie 4tey Kanclerz Francyi i Ministrowie przypuszczonemi zostali przed

J. K. M. dla odebrania iego rozkazów.— Król rozkazał rozesłać zapieczętowane listy do Arcybiskupów, Biskupów i Sądów królestwa. Jutro przyymie Król w St. Cloud hołd od rodziny Królewskiey i Xiążąt pokrewnych. Tegoż dnia powołane będą Władze do złożenia J. K. Mci hołdu. Parowie i Deputowani będą poiedynczo przypuszczanemi.— Pokoie zmarłego Króla w zamku Tuilleries będą dziś od godziny 10 rano do 10 w wieczor dla publiczności otworzone.

(Zmarły Król Ludwik XVIII urodził się d. 12 Listopada 1755 w Wersalu. Po urodzeniu otrzymał nazwisko Hr. Prowancyi, a przy wstąpieniu na tron brata starszego Ludwika XVI. przybrał tytuł Monsieur. D. 14 Maia 1771 zaślubił się z Xiężniczką Sabaudską, Maryią Jozefą. W krotce po śmierci Ludwika XV. oyca swoiego, przedsięwziął na życzenie Króla brata swego podróż do południowych prowincyy Francyi i odwiedził miasta Tuluzę, Marseliią, Montpelier, Avignon i Tulon, gdzie miano sposobność poznać iego oświecony umysł. Za powrotem do Wersalu okazał większą ieszcze miłość do umieiętności, i kilkanaście godzin raanych poświęcał codziennie w swem gabinecie czytaniu i naukom. Podczas zaburzeń, które w krótce potem we Francyi wybuchnęły, okazywał się Monsieur zawsze wiernym swoim zasadom umiarkowania i sprawiedliwości. Nakoniec w nócy d. 21 Czerwca 1791 opuścił stolicę i przybył szczęśliwie, w towarzystwie iednego tylko Hr. Avaray, pod nazwiskiem Hr. Lill do Bruxelli. Gdy zgromadzenie prawodawcze d. 1 Stycznia 1792 ogłosiło Monsieur w stanie oskarżenia, a w krótce potem d. 16 Stycznia oddaliło go od następstwa tronu, oświadczył w mowie do uszłey z Francyi szlachty, iż za powrotem z przymierzonemi woyskami do Francyi, przebaczy swoim współziomkom. W Hamm dowiedział się o śmierci Krola Ludwika XVI. i udał się potem do Werony, gdzie po śmierci Delfina (Ludwika XVII) d. 8 Czerwca 1795 ogłosił się Krolem Francuzkim. Gdy zwycięztwa Rzpltey Francuzkiey zmusiły rząd Wenecki do proszenia Ludwika XVIII aby oddalił się z iego kraiu, odpowiedział nieszczęśliwy, ale nie tracący odwagi Król: że iest do podrozy gotowy, ale rząd Wenecki ma wprzod wymazać z złotey xięgi sześć imion iego rodziny i zwrocić mu rysztunek, ktory Henryk IV darował Rzpltey Weneckiey. Udał się do okolic Nadreńskich. W miasteczku. Dillingen nad Donaiem wysrzał z fuzyi z naprzeciwko stoiącego domu drasnył go wczoło aż do krwi. " Ach N. Panie, krzyknął Hr. Avaray, cokolwiek niżey, a iuż....„ Tak iest, odpowiedział Monarcha spokoynie, cokolwiek niżey, i Królem Francyi byłby Karol X! Sprawca tego wystrzału nie został odkryty. Odiechał potem do Blankenburga, zkąd korrespondował z Jenerałem Pichegru, w r. 1797 udał się do Mitawy, a w r. 1801 do Warszawy. Tu proponowanem mu było od Bonapartego w r. 1803. d. 26 Lutego, aby zrzekł się tronu Francuzkiego, na co odpisał: " Odrożniam wcale P. Bonapartego od iego poprzedników; cenię iego waleczność i woyskowe talenta i winienem mu wdzięczność za niektóre akta iego

administracyi, bo co dla mego ludu dobrego iest uczynionem, zawsze mi iest drogiem. Ale bardzo się myli, ieżeli sądzi, iż nakłonić mnie potrafi do zrzeczenia się praw moich, które sam przez ninieyszy krok uznaie. Co Bóg względem rodziny moiey i mnie postanowił, nie iest mi wiadomo, ale znam obowiązki, które wkłada na mnie dostoyność, w którey podobało się Opatrzności dozwolić mi się urodzić. Jako Chrześciianin będę do zgonu tym obowiązkom wierny, a iako syn Ludwika S. będę umiał, iak on, nawet w kaydanach ziednać dla siebie poszanowanie. Jako zaś potomek Franciszka 1go, powiem przynaymniey iak on: "Utraciliśmy wszystko procz honoru.„ W r. 1805 udał się Król Ludwik do Mitawy, a w 4 lata potem opuścił zupełnie ląd stały. Kupił w Anglii zamek Hortwell i mieszkał w nim samotnie póki wielkie zdarzenia r. 1813 niepowołały go na tron iego przodków. Przez nadanie konstytucyi i mądre rządy stał się w środ zagorzałych stronnictw dobroczyńcą i pokoiodawcą Francyi. Przez ufność w Religii zniósł twarde ciosy, ktore wtargnienie Bonapartego z wyspy Elby i zamordowanie Xcia Berry iego sercu zadały. W ostatniey nawet chorobie nie odstąpiła go stałość, i spokoynie czekał śmierci. D. 10 b. m. na 6 dni przed śmiercią, dał gwardyi Paryzkiey następuiące słowa za hasło: Saint Denis (gdzie znayduie się grob rodziny Królewskiey) i Givet (j'y vais, idę tam, słowo wóyznaczne); słowa te sprawiły powszechny żal, iako zapowiadaiące bliski koniec życia ukochanego Monarchy.)

Infant Portugalski Michał, który iak Dziennik Sporów donosi, przychodził d. 13 i 14 cztery razy do zamku Tuilleries, ale nigdy niebył do pokoiów zmarłego Króla wpuszczony.

Dwie kompaniie kanonierów odebrały przez telegraf rozkaz udania się z Baiony do Kadyxu. W porcie Hawr czynione także są przygotowania do przesłania woysk do Hiszpanii.

Przeznaczona przeciw St. Domingo eskadra wypłynęła iuż z portu Bresteńskiego; lecz nie będzie przeciw tey wyspie działać, tylko porty iey zamykać.

Kłótnia między klassycznemi i romansowemi pisarzami, podała dwiema młodym Poetom, Ader i Leonard materyią do komedyi w 3 aktach pod tytułem: "Autorowie Rywale.„ Przeznaczoną iest dla teatru Odeon.

Z rozkazu Sułtana znane dzieło o Turcyi przez zmarłego w Paryżu w r. 1806 Ormiana Muradiera d' Ohssom wydane, który długi czas był w Stambule sprawuiącym interessa Szwedzkie, na ięzyk Turecki z Francuzkiego przełożone zostało w archiwum Porty złożone.

— Dnia 17. —

O ostatnich chwilach zmarłego Króla udzielamy ieszcze co następuie: Trzynaste i ostatnie doniesienie o iego chorobie było d. 15 o godzinie 9 w wieczór wydane. Febra i charczenie zwiększyły się bardzo, iednakże około północy uspokoił się Król cokolwiek i zebrane w zamku osoby oddaliły się na kilka godzin od niego. Jeden z lekarzow zapowiedział dniem pierwey, iż Król między godziną 3 i 5tą zakończy życie. O godzinie 2 okazał Król przez znaki spowiednikowi swemu, że słucha iego

modłów. Puls prawie był ustał; żadne boleści niepoprzedzały iego zgonu, zgasł gdyby świeca. Cała rodzina Królewska wielki Jałmużnik, urzędnicy koronni stali o koło łóżka chorego, gdy o godzinie 4 zrana ieden z lekarzow wyiął rękę Królewską z pod kołdry i zawołał: Król iuż nieżyie! Na te słowa teraźnieyszy Karol Karol X. upadł na kolana i zgłębokiem wzruszeniem ucałował rękę zmarłego. Delfinowa (Xiężna Angouleme) rzuciła się we łzach na łono oyca swojego i ucałowała rękę zmarłego Stryia. Gdy Król powstał, uklękneli Delfin i Xiężna Berry przed łóżkiem zmarłego i płacząc uściskali oyca swoiego. Xże Orlean uściskał także Krola. Gdy J. K. Mość oddalił się do swych pokoiów, słyszeć się dał okrzyk Mści Panowie, Król umarł, ale niech Król żyie!

Ciało zmarłego Króla położone zostało na prostym łóżku pod zielonym baldachinem, głowę nakryto siatką i brodę bindą podwiązano. Twarz iego spadła, ale iest do poznania. W tey samey godzinie rozesłano nadzwyczaynych gońców do posłów naszych z doniesieniem o śmierci Króla. Wystąpienie na tron Karola X. będzie późniey doniesionem. Gdy Ministrowie udali się do J. K. M. dla odebrania iego rozkazów, rzekł do nich: Odbywaycie daley wasze prace; pierwsze moie chwile należą żalowi, poźniey trudnić się tylko będę moiemi obowiązkami.„ Dwór zawdział od dnia dzisieyszego na 7 miesięcy żałobę.

Przeyście panowania z Ludwika XVIII. na Karola X. nie zrządzi, iak zapewniaią, żadney zmiany ani w gabinecie, ani w polityce Francyi. Teraźnieysi Ministrowie posiadaią zaufanie Następcy na tron, a on kochany iest bardzo od narodu i woyska. Mądre i poiednawcze panowanie Ludwika XVIII zrządziło powiększey części to szczęśliwe położenie kraiu naszego.

O godzinie 10 przyiął J. K. M. swóy Dwór; każdą z osob, która około niego przechodziła, nazwał po imieniu. Potem stawione przed nim były członki obu izb. J. K. M. rzekł do nich rozrzewnionym głosem: "Serce moie tak głęboko iest dotknięte, iż zaledwo uczucia moie wynurzyć mogę; lecz stałbym się niegodnym tego, który mi tak wielki dał wzór, gdybym przez oddanie się żalowi zaniedbał moich obowiązków. Byłem bratem, teraz Królem. Sama ta dostoyność wskazuie mi iuż co mam czynić. Jako poddany przyrzekłem utrzymać konstytucyią i urządzenia, które winniśmy Monarsze, którego nam Niebo zabrało. Teraz, gdy prawo pierworodzeństwa nadało mi władzę, użyię iey iedynie, dla utwierdzenia co raz bardziey wielkiego aktu dla dobra ludu moiego, który przyrzekłem utrzymać. Zaufanie w moich poddanych iest zupełne, i spodziewam się z pewnością, że podobnież względem mnie okażą uczucia. Wam Mci Panowie, mam ieszcze powiedzieć, iż stosownie do zamiaru Wysokiego Zmarłego zwołam izby na końcu Grudnia.„ — Te kilka słów uczyniły głębokie wrażenie i nastąpił tysiączny okryk: niech żyie. — Ciało dyplomatyczne, maiąc na czele Nuncyusza Papiezkiego, i rada stanu, wprowadzone przez W. Pieczętarza, złożyły J. K. M. swóy hold. Po Mszy S. mieli posłuchania pre-

fekt Paryzki, prefekt policyi rada miasta, woyskowe korpusy, narodowa gwardyia i akademiia Francuzka. Na przemowę ostatniey odpowiedział J. K. Mość: "Ja utraciłem serdecznie kochanego brata, Francyia oświeconego Monarchę, a umieiętności opiekona, który od dzieciństwa zaymował się niemi. Ja, lubo nie z taką zręcznością, ale równą gorliwością starać się będę naśladować go. O tem Was zapewniam, i polegam na pomocy akademii.,, — W. Pieczętarzowi zwrócił Król złożoną sobie pieczęć kraju.

Teraz czynią przygotowania do zabalsamowania ciała Kroiewskiego, potem wystawione będzie w sali tronowey na paradnym katafalku. Mnoswo ludzi zbiega się dla widzenia zmarłego; wczoray przeslo 50,000 wpuszczonych zostało.

Wczoray w południe licho ubrany człowiek stanął u iedney z krat na końcu Tuilleries, i mowił głupstwa do tamteyszey straży, a międzi innemi, że iemu właściwie nalezy się korona. Gdy przybył kapitań, dla kazania go poiąć, wystrzelił z pistoletu do kapitana; lecz kula przeleciała około ramienia iego, ktory ciął nieznaiomego pałaszem. Wzięto go do więzienia i znaleziono przy nim 4 nabite pistolety, szeroki sztylet, puszkę prochu, kilkanaście kul i skałek i opasek skorzany z 686 Fr. Człowiek ten nazwiskiem Jan Wiktor Renaudiere i mieniący się bydź nauczycielem ięzykow, zdaie się, iz dostał pomięszania zmysłów.

Z Madrytu d. 9 Września.

Król bawi ciągle z rodziną swoią w St. Ildefonso.

Poseł Angielski, P. A'Court, miał u Króla pożegnalne posłuchanie i odiechał na swoie poselstwo do Lizbony.

Xże Infantado bydź ma prezesem rady Kastyliyskiey, P. Villela radcą, a Ugarte sekretarzem, Ministerstwo zaś po nim obiąć ma Jenerał Eguia.

Na początku b. m. przybyła znaczna ilość broni do San Sebastian; sądzą iż przeznaczoną iest do uzbroienia Baskich roialistów.

Dla ułatwienia wywozu Chiny (płodu Peruwiańskiego, (ktorey znaczny zapas leży w Kadyxie) zniżone zostało cło wywozowe.

Z Londynu d. 14 Września.

W Niedzielę udzielił J. K. M. w Windsor posłuchanie orszakowi zmarłych Królestwa wysp Sandwichskich.

P. Canning oczekiwany był d. 11go m. w Dublinie; lecz nie zabawi tam iak 8 do 10 dni.

Doniesienia z Irlandyi są bardzo zaspokaiaiące; od kilku tygodni Gazety tamteysze nie donoszą o żadnem zaburzeniu. Tak zwany Kapitan Rock zachowuie się spokoynie. W kilku baronowstwach cofnięto ustawę przeciw buntowi. Głowną tego przyczyną iest, ze nadzwyczay był obfity urodzay tego lata i wywóz zboża bydła znacznie się przez to powiększył.

Krol Portugalski wyznaczył kommissyią do sądzenia i ukarania należących osób do buntu d. 30 Kwietnia r. b. ktora pod prezydencyią Doktora Ribeiro odbywa swoie posiedzenia w pałacu Ministerstwa sprawiedliwosci. — Z Rio-Janeiro, Maranham i Para przybyły na rzekę Tag 3 okręty.

Gdy przybyły niedawno do Plimut okręt Active z Cap-Coast odpływał, Aschantowie znaydowali się wprawdzie ieszcze 97 mil Angielskich od tego miasta, ale codziennie oczekiwano ich podstąpienia. Żalą się tam bardzo na niedostatek żywności.

List z Madery pod d. 9 z. m. donosi, iż d. 2 Sierpnia rano na wysokości tey wyspy widziano Francuzką eskadrę złożoną z 2 liniiowych okrętów, 8 fregat, 1 bryga i 2 szonerów, która płynęła na zachód.

Lord Cochrane powrócić ma do Anglii i po rozwiązaniu Parlamentu ubiegać się o reprezentacyią od Westminsteru.

Na urządzenie parowey żeglugi między Dublinem i Londynem złożonych już zostało 30,000 Fs. i kapitał ten ma bydź podwoiony.

— Dnia 15. —

List z Kalkuty pod 10 Kwietnia zawiera: Jakkolwiek władze nasze nic nie oznaymuią, nie podlega iednak wątpliwości, że pierwsze nasze działania przeciw Birmanom nieszczęśliwie poszły, przez co zachodnie nasze granice wystawione są na napady. Nadeszła bowiem wiadomość, że Rungeet-Sing rozszerzył swoie zdobycze w Sind, i Abdalla-Chan uczynił swoim hołdownikiem. Zdobywca ten podbił w krótkim czasie Kaschmir, Multan i kilkanaście powiatów w północnych górach. Nababowi Sindu wyznaczył krótki czas do złożenia sobie znaczney summy pieniędzy. Thakursowie (Wazalowie) w powiecie Oudipore dopuszczaią się tak wielkich gwałtów i rabunków, iż z Newmuch musiano przeciw nim woyska i działa posłać. Prowincyie Radżahów Ipore i Kotach znaydują się także w zatrważaiącym dla nas stanie. Dla zasłonienia wschodniey naszey granicy zgromadzana iest w Dacca artyleryia, urządzaią nowe bataliiony z kraiowców i t. d.

Przez okręt woienny woienky Parthiau, który d. 15 Sierpnia Hawanuę opuścił, odebraliśmy wiadomość, że przy iego odpłynieniu przybył tam okręt Spring, na którym Iturbide popłynął. Kapitan okrętu opowiedział: że Iturbide za przybyciem na mieysce przyrzekł mu wielkie podarunki, potem wylądował, lecz więcey nie powrócił. Po nadaremnem czekaniu 6 do 7 dni, dowiedział się nakoniec kapitan dnia 7go, że Iturde rozstrzelany został. Oczekiwane zatem iest potwierdzenie tey wiadomości. Zresztą powiadał kapitan okrętu Parthian, iż Mexyk wzdycha do spokoyności; część ludu iest za republikańskim rządem, ale w Vera-Cruz znayduie się także znaczne stronnictwo za Iturbide.

Do Liwerpoolu nadeszły doniesienia z Peru, które iednak w ogólności tylko potwierdzaią, że Jenerał Olaneta pobił i w niewolą zabrał Jenerała Calatala, potem złączył się z woyskiem Chylıyskiem i za niepodległością południowey Ameryki oświadczył.

W Nowymiorku miano doniesienia z Bogata do 1go Lipca. Kongres ustanowił po ¼ dolara podatku od głowy i nadzwyczayny woienny pobor po pół od sta od wszelkiego maiątku. — Gazety Nowoiorskie do 25 Sierpnia zapełnione są opisem przybycia i bawienia tam Jenerała Lafayette.

DODATEK
DO N.ᴿᴼ 79.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 3 PAŹDZIERNIKA 1824 roku w NIEDZIELĘ.

Z Wiednia d. 24 Września.

Gabinetowym listem z dnia 19 b. m. do C. K. Pierwszego Wielkiego Marszałka, Xcia Trauttmannsdorf-Weinsberg, raczył J. C. K. M. oznaczyć Dwór dla J. C. Wysokości Arcyxięcia Franciszka, mianuiąc C. K. Nadwornego Kanclerza, Piotra Hr. Goes, Wielkim Marszałkiem, a C. K. Szambelanow Pułkownika Barona Coudenhoten i Podpułkownika Hr. Falkenstein, czyniącemi służbę Szambelanami. Daley raczył J. C. K. M. dotychczasowego Przełożonego Kamery Areyxięcia Franciszka, Radcę Görög, i obu Guwernerów i Radców rządowych Franciszka Sommaruga i Jozefa Obenaus od dotychczasowych usług z szczególnieyszem zadowoleniem uwolnić i przyszłe ich powołanie oznaczyć. Radcey nadwornemu Görög udzielił nayłaskawiey krzyż komanderski, a Radcom rządowem Sommaruga i Obenaus małe krzyże Kr. Węgierskiego orderu S. Szczepana, naznaczaiąc oraz pierwszemu mieysce w C. K. Appelacyynym sądzie Wiedeńskim, a drugiemu w C. K. Gubernium niższey Austryi. Nakoniec raczył J. C. K. M. Jenerał-Adjutantowi swoiemu i Pułkownikowi, Kawalerowi Eckardt, udzielić mały krzyż Ces; Austr: orderu Leopolda.

J. C. K. M. raczył Dworowi swoiemu nakazać od d. 23 b. m. zawdziać na 20 dni żałobę po zmarłym N. Krolu Francuzkim Ludwiku XVIII.

Z Berlina d. 24 Września.

Jey C. Wysokość Wielka Xiężna Rossyyska Mikołaiowa powróciła tu z Szląska.

J. K. M. raczył Feldmarszałkowi Xciu Reus XLIV. udzielić order Orła czerwone-go pierwszey klassy.

Z Weimaru d. 9 Września.

Miasto nasze zapełnione teraz iest cudzoziemcami, pomiędzy któremi znayduią się Xiąże Następca Elektorstwa Heskiego i dway młodzi Xiążęta Oldenburgscy.

P. Göthe nie opuścił nas tego roku i po kilkunastu latach obchodził znowu w mieście naszem rocznicę urodzenia swego. Jest zdrowy i tey ieszcze może ie-

sieni odwiedzi na chwilę okolice nadreńskie.

Od brzegów Menu d. 18 Września.

Małżonka J. C. W. Wielkiego Xcia Rossyyskiego Konstantego przybyła d. 13 b. m. z Koblencz do Moguncyi. N. Małżonek iey pozostał tam ieszcze dla znaydowania się dnia tego i nazaiutrz na obrotach woyskowych.

Baron Stroganów Ces: Rossyyski tayny Radca i Jenerał piechoty, Hr. Ostermann Tolstoy, przybyli d. 15 b. m. do Frankfortu.

Meysce po zmarłym dyrektorze akademii kunsztów w Minchen P. Langer, otrzymał P. Cornelius, dotychczasowy dyrektor galeryi w Düsseldorfie.

Xiążę Montebello przybył z Paryża do Frankfortu.

W Sztuttgardzie umarł d. 10 b. m. Kr. Pruski tayny Radca Madeweis, były tam i w Karlsruhe Pruski Poseł, w 86 roku życia.

Z Bruxelli d. 16 Września.

Przybył tu Angielski Poseł przy Dworze naszem, Lord Granville.

Pierwsza dywizyia piechoty, która składa osadę miasta naszego, udała się do obozu ćwiczeń pod Mechliną. Oboz ten składa się z 8 do 9000 piechoty.

Z Kurasao piszą, iż od miesiąca Marca do Czerwca na wyspie Aruba (do Kurasao należącey) znaleziono mnostwo topionego złota, którego niektóre sztuki 40 do 49 uncyy ważyły i ogółem wynosić ma do 3000 uncyy. Rząd nakazał potem dalsze kopanie.

Z Szwaycaryi d. 11 Września.

Hr. Capo d'Istria i Ces. Rossyyski Jenerał Hr. Wittgenstein przybyli d. 5 b. m. do Berna.

W nocy z d. 30 na 31 Sierpnia wybuchnął w Walperswyl pożar, który około 30 domów w perzynę obrócił.

Sławny Mineralog, P. Leopold Buch, obieżdża teraz góry Liguryi.

Z Kopenhagi d. 18 Września.

Wczoray z warsztatu w Neuholm spuszczony został w obecności N.N. Królestwa, Królewien, Xcia Chrystyiana i iego małżonki nowy liniiowy okręt na 84 dział, który otrzymał nazwisko Królowa Maryia.

Rozporządzeniem Królewskiem z d. 11 Sierpnia zakazano Pastorom w Xięztwach Szleswickiem i Holsztyńskiem mowienia z ambon o rzeczach światowych.

Z Gdańska d. 16 Września.

W zeszłym miesiącu przybyło tu ogółem 74 okrętow, częścią bez ładunku, częścią z ładunkiem soli, śledzi, wapnem, kredą, żelazem, smołą, węglami, &c. Pomiędzy niemi było 8 z Pruss, 21 z Anglii, 12 z Niderlandów, 7 z Danii, 4 z Szwecyi, 1 z Rossyi, 9 z Francyi, 2 z Hiszpanii, 3 z Hanoweru, a 6 z miast Anzeatyckich. Wyszło zaś 101 częścią z drzewem, zbożem, mąką, chlebem, popiołem, różnemi towarami, piwem dubeltowem, i częścią bez ładunku, a to 1 do Pruss, 46 do Anglii, 22 do Niderlandów, 4 do Danii, 3 do Szwecyi, 1 do Rossyi, 10 do Francyi, 1 do Portugalii, 3 do Hanoweru, 2 do Meklenburga, 4 do miast Anzeatyckich i 4 do Ameryki. Oprócz tego przybyło tu 30 statkow z drzewem do opału, torfem, i 129 tratew drzewa.

Podczas tuteyszego iarmarku na S. Dominik, który zaczął się d. 5 Sierpnia.

457 cudzoziemców i 300 kraiówców, w ogóle 757 kupców wystawili towary swoie częścią w budach, częścią na stołach. Pomiędzy temi znaydowało się 156 handluiących płotnem, 94 garnczaszczyzną, 103 żywnością, 63 łokciowemi towarami, &c. Pierwsze dwie klassy towarów miały znaczny pokup, lecz i na inne towary niebrakowało kupuiących, zwłaszcza na łokciowe.

Z Zante d. 20 Września.

Podług wiadomości listów, które z Archipelagu nadeszły, przyprowadzili Grecy 65 Tureckich okrętów różney wielkości do Hydry; lecz niewiadomo, czyli te zdobycze na Iosarze lub w napadzie na flottę Turecką zrobione zostały. Rząd Grecki ofiarował Ipsaryiotom, ieżeliby nie chcieli wrócić na zburzoną swoią wyspę, Astros w Morei na osiądźenie. Grecy chcą połączonemi siłami uderzyć na flottę Egipską. Zwycięztwo nad Derwisz Baszą obchodzone było w Missolungi. Ale pod Patras ponieśli Grecy klęskę: nie maiąc się na ostrożności zrobili obleżeni Turcy wycieczkę i 300 ich ubili. Nieszczęście to przypisuią niedbałości Kapitana Sikinis. Turcy powracaiąc do twierdzy zabrali swoich zabitych i ranionych. Sulioci nierychło nadciągnąwszy, iuż nieprzyiaciela dognać nie mogli.

Od granic Tureckich d. 25 Sierpnia.

Na początku Sierpnia 40 Greckich statków z Skopolo wysadziły 3 do 4000 ludzi pod Epanomi, gdzie wszystko ogniem i mieczem zniszczyli, znayduiących się tam Turków z Koryntu i czyniących odpor żydów wycięli, a idącego przeciw nim Baszę z 5000 jazdy i piechoty i 4 działami do ustępu zmusili. D. 2 przybył Basza powtórnie z większą daleko siłą, lecz został znowu odparty i aż do bram miasta ścigany. Grecy zniszczyli całą okolicę i z znaczną zdobyczą na swe okręty wrócili, dla wylądowania z drugiey strony odnogi, gdzie znayduią się kopalnia soli i wielkie magazyny. Tam zabili kilkaset Turków, a gdy Basza i tu przeciw nim wystąpił, odparli go po trzeci raz po dwudniowey uporczywey potyczce. Popłynęli potem do Kalena miasteczka na odnodze Olimpu; ale co tam zrobili ieszcze niewiadomo; podobieństwem iednak iest, iż woiowniczych mieszkańców Olimpu do podniesienia oręża przeciw Porcie nakłonili.

Podług naynowszych doniesień z Wenecyi, Admirał Grecki Canaris odebrał od admiralicyi rozkaz udania się z znaczną eskadrą, z Hydryiockich i Spezziotskich okrętów złożoną, przeciw flocie Egipskiey pod rozkazami Ismaila Gibraltar zostaiącey. Eskadra Grecka składa się z naylepszych i nayzręcznieyszemi maytkami osadzonych okrętów, przy którey znayduie się wiele palnych statków. Egipska wyprawa iest w istocie groźnieyszą, niżeli która inna, gdyż dowiedziano się, iż odkłada wylądowanie do Morei póki Hydra wprzód zdobytą nie zostanie i od tego rozpocząć się maią działania Ibrahima Baszy. Reszta okrętów Greckich pod Admirałem Miaulis uważać maią flottę Kapitana Baszy i ile możności przeszkadzać iego działaniom. Ale gdy siła Miaulis iest zasłaba do uderzenia na flottę Turecką, nie sądzą zatem, aby mógł odwrócić zamierzone wylądowanie Turków na wyspę Samos. Lecz sądzą po usposobieniach

Samiotów, iż dzielny odpór dawać będą.

— Dnia 26. —

Słychać, iż zgromadzone w Scalanuova Tureckie woyska dostaią codziennie po 50,000 racyy żywności. Jeżeli to iest prawdą, tedy liczba ich wynosić musi do 40,000 ludzi. Czternastoletnią Turczynkę, którey rodzice w Atenach zamordowanemi zostali, znalazł Dowódca Francuzkiey korwety Azyia, P. Vileneuve-Bargemont na wyspie Tine; dziewczyna ta przyięła religią Katolicką i znayduie się iuż w drodze do Tulonu, gdzie chowaną będzie przez rodzinę P. Villeneuve.

— Dnia 28. —

Podług naynowszych doniesień z Stambułu, w Gazecie Powszechney umieszczonych, Omer Vrione, Basza Janiny, iest od Porty za nieposłuszeństwo zdraycą ogłoszony. Jeżeli los Grecyi w Epirze i Albanii ma bydź rozstrzygniony, tedy bunt tego potężnego Baszy iest dla Greków bardzo szczęśliwem wypadkiem, iednak korzystać tylko z niego będą mogli, ieżeli woynę nadal przeciągnąć potrafią.

Z Smirny nadeszła wiadomość pod d. 13 Sierpnia, że Kapitan Basza przybył d. 11 pod Samos, i że Grecka eskadra w nieiakiey odległości za nim płynęła. Pod Scalanouva stało 40 do 60,000 woyska Tureckiego, które wspierać ma działania Kapitana Baszy. Na wyspie Samos wszystek lud znayduie się pod bronią i rząd środkowy przyrzekł mieszkańcom pomoc.

Gazeta Smirneńska opisuiąc niektóre bohaterskie czyny Ipsaryiotów, wyraża, iż wysadzenie twierdzy S. Mikołaia na powietrze nastąpiło w takiem sposobie: 5 do 6000 Osmanów opasało tę twierdzę. Na dwie godziny przed wysadzeniem twierdzy wyszedł Ipsaryiot z rozpalonym luntem przeciw Turkom; lecz 100 kul powaliły go na ziemię. Wyszedł po nim drugi i takiż go los spatkał. Czwarty, piąty i szósty znalazł także śmierć. Ztem wszystkiem w kilka chwil twierdza wyleciała na powietrze. Późniey dopiero dowiedziano się, iż w mieyscu, na które 6 Greków występowało, znaydował się wielki podziemny skład prochu. Turcy sądzą, iż pod tą twierdzą zginęło 3 do 4000 Muzułmanów.

ROZMAITOŚCI.

Wiedeńska Gazeta potwierdza zupełnie skuteczność słomianych konduktorow przeciw gradowi, i na dowód przywodzi, iż wiele mieszkańców Węgier i Siedmiogrodzkiey ziemi maią od niepamiętnych czasów zwyczay przedaieysze drzewa w swoich ogrodach, dla ochronienia ich od gradu, opasywać słomianemi powrosłami.

W Petersburgu bawi teraz przeszło 2000 Anglików. W r. z. przybyło tam 680 Angielskich okrętów.

Dnia 8 Września ludzie kopiący w Oxford row na założenie fundamentów na gmach, znaleźli zardzewiały koniec staroświeckiey ostrogi, a tuż przy nim bity w r. 1251 srebrny fenig Alexandra 3go Króla Szkockiego. Popiersie Króla przyozdobione iest koroną i 3ma liliami; ręka trzyma berło. Napis zaś iest taki: *Alexander Dei Gratia*. Na stronie odwrotney znayduie się krzyż, z przeźroczystemi gwiazdami na rogach z słowami: *Scotorum Rex*.